

**รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกุล)**

**PATTERNS PARTICIPATION OF THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION IMPROVE
THE QUALITY OF EDUCATION PATTAYA CITY 8 (PATTAYANUKUN)**

อาภรณ์ ราชสิงห์¹

บทคัดย่อ

รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกุล) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามวงจรคุณภาพแบบ PDCA ของเดมมิง (Deming's Circle) คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาในการบริหารสถานศึกษาตามภารกิจการปฏิบัติงาน 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า และแบบสอบถามแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่น α - coefficient เท่ากับ 0.892 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไปมากที่สุด ด้านงบประมาณน้อยที่สุด
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวงจรคุณภาพแบบ PDCA มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติมากที่สุดขั้นตอนการตรวจสอบน้อยที่สุด
3. ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มี 2 กลุ่มปัจจัยได้แก่

3.1 ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ (1) คุณลักษณะของผู้บริหารด้านความเป็นผู้รอบรู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ และเข้าใจยอมรับชุมชน (2) คุณลักษณะของบุคลากรที่เป็นผู้มีความรู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีความรู้และเข้าใจชุมชน (3) ลักษณะการปฏิบัติของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การยอมรับและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ (4) ลักษณะการปฏิบัติของครูและบุคลากร ได้แก่ การสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามแต่โอกาสการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างคุณภาพของนักเรียนและผลงานของโรงเรียนด้านต่างๆ

¹ ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกุล)

3.2 ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ (1) คุณลักษณะของกรรมการที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีความรู้ความเข้าใจในการศึกษา มีความสนใจยินดีให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน มีความพร้อมในเรื่องความสามารถ เวลา หรือมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในการที่จะเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา (2) ลักษณะของชุมชนและคนในชุมชน ได้แก่ ชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา มีความสนใจชุมชนของตนเอง และมีความเสียสละคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 2 กลุ่มปัจจัยเช่นเดียวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มีลักษณะในทางตรงกันข้ามจึงเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

Patterns participation of the committee on basic education improve the quality of education. Pattaya School 8 (Pattayanukun) This research aims to study the involvement of the school board, the form of participation of the school board. Factors that promote and factors that hinder the participation of the school board to improve the quality of education. The concepts involved in the development of quality education by a range of quality Deming's PDCA (Deming's Circle) is to participate in the plan. Operational monitoring. And improvements in the management of the school by working four mission areas: academic, budget and personnel management. And general management.

The purpose of the research is the basic education of 20 students used a questionnaire to collect information about the level of participation and the participation of the school board and a questionnaire about the factors that promote and factors that hinder the participation of the school board. Which was created with a characteristic scale. And open-ended questionnaire. The reliability α - coefficient equal to 0.892, the data were analyzed by averaging. Standard deviation percentage.

The results showed that

1. Levels of the education committee in the development of quality education at the middle level. By participating in the administration and management of the most common. Minimal budget.

2. A part of the school board, according to the PDCA cycle quality at every stage in the middle. By engaging in the most practical procedure to determine the least.

3. Factors that encourage participation, including the two factors.

3.1 School factors include (1) the management of knowledge, an intellectual. Human vision and understanding of the community, (2) characteristics of people who have good interpersonal skills. With good behavior. Honest. Responsible. Knowledge and understanding of community, (3) the nature of the school, including the school board meetings, practices and roles of the Board of Directors. Acceptance and opportunity for comment. The cooperation and cover. Facilitate the practice of public relations and dissemination of information to the Board on a regular basis (4) the performance of the teachers and staff were supportive and involved in the community as the opportunity to develop programs and activities for learning. Students focus on the quality and performance of the various schools.

3.2 Community factors include (1) the directors on the Board of Directors. What education is tolerance education. Are willing to cooperate in the development of youth. Be ready in a time of economic stability in order to join the board of education (2) the nature of the community and people in the community, including community with community members the importance of education. Interests of their own community. And taking into account the interests of the collective sacrifice is.

4. Factors that hinder the participation of school board has two groups of factors as well as factors that promote the participation of the school board. However, in contrast, is a barrier to the participation of the school board.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนในด้านต่างๆ และเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาสังคม ในปัจจุบันสังคมได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การได้รับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนวัฒนธรรมต่างชาติดีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ซึ่งประเทศไทยในปัจจุบันตกอยู่ในภาวะที่ขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศมีแนวโน้มต่ำลง สถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) จัดลำดับความสามารถของการแข่งขันด้านวิชาการ ปรากฏว่าความสามารถด้านวิชาการของไทยอยู่ในลำดับที่ 44 จาก 49 ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 1-4)

ในอดีตการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของไทยอยู่ในสถาบันการศึกษา 4 กลุ่ม คือ บ้าน วัด วัง และชุมชนร่วมกันดูแลให้การศึกษารับผิดชอบการจัดการศึกษากันเองต่อมาในยุคของการขยายอิทธิพลของชาวตะวันตก สังคมไทยต้องปรับตัวเพื่อรับกับความรู้และวิชาการใหม่ๆ เกิดการเรียนรู้ แนวคิด วิธีการและอาชีพใหม่ๆ โรงเรียนจึงเกิดขึ้นเพื่อรองรับการให้การศึกษาและอบรมอาชีพสมัยใหม่เป็นแหล่งวิชาการที่ทันสมัย ซึ่งสถาบันการศึกษาเดิมไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง รวดเร็วและทันกับการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในรูปแบบบ้าน วัด วัง จึงค่อยๆ ลดความสำคัญลงไปเรื่อยๆ จนในที่สุดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับโรงเรียน เป็นต้นมาถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งแรก ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การรวมศูนย์การศึกษาจากหลายๆ ส่วนในสังคมเข้าสู่โรงเรียนเป็นหลัก (ไพฑูริย์ สินดารัตน์. 2543 : 1 - 3)

ปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีทำให้เกิดความรู้อย่างหลากหลายและเผยแพร่อย่างกว้างขวางรวดเร็ว โรงเรียนจึงไม่ใช่แหล่งความรู้เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก โดยกำหนดให้รัฐส่งเสริม สนับสนุน ให้เอกชน จัดการศึกษาตามบทบัญญัติมาตรา 81 และการจัดการศึกษาอบรมจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 43 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 14, 25)

นอกจากนี้การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สองเป็นการเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาที่เคยอยู่กับโรงเรียนมาสู่สังคมที่กว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่ได้ผูกขาดกับโรงเรียนเพียงอย่างเดียวชุมชน สังคม บ้าน วัด และสถานประกอบการสามารถจัดการศึกษาได้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ชุมชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม และการจัดการศึกษาต้องสนองตอบต่อชุมชนมากขึ้น โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 1 มาตรา 8(2) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตาม มาตรา 9(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 8 - 9) และ การบริหารจัดการต้องดำเนินงานในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา โดยต้องมีสัดส่วนของคณะกรรมการมาจากบุคคลอีกหลายฝ่ายในชุมชน องค์กรของชุมชน ผู้ปกครอง ครู และองค์กรเอกชนอื่นได้มีส่วนร่วมกับการสถานศึกษาในการกำกับสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน เพื่อช่วยกำกับ สนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ดำเนินการให้นักเรียน เป็นนักเรียนที่ต้องการของชุมชนนั้น เป็นวิธีการที่จะทำให้สถานศึกษาเอกชนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองไปสู่คุณภาพและมาตรฐานได้ดียิ่งขึ้น

สถานการณ์ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองยังอยู่ในสภาพล้าหลัง โรงเรียนในประเทศไทยส่วนมากยังไม่เปิดโรงเรียนเพื่อจะต้อนรับความร่วมมือจากผู้ปกครองอย่างแท้จริงการเชิญผู้ปกครองไปร่วมประชุมมักจะเป็นการแจ้งเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้ปกครองทราบ มากกว่าจะรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอจากผู้ปกครอง การเชิญผู้ปกครองให้เข้าร่วมเป็นกรรมการของโรงเรียนก็มีไว้เพื่อรับทราบรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ มักจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อการหาราค่าเข้าอุดหนุนโรงเรียนมากกว่า (สงบ ประเสริฐพันธุ์. 2543 : 12 - 13) ในด้านของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ บางคนขาดความรู้ความเข้าใจในผลของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง บางคนขาดความสนใจเอาใจใส่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ อาจมีสาเหตุจากปัจจัยหลายด้านที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จึงเป็นความ

จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเปิดกว้างและยอมรับความร่วมมือกับ
ชุมชนเพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

จากสภาพและ/ปัญหาที่เกิดขึ้นและความจำเป็นของ
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นแนวทาง
หนึ่งในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ชุมชนและประชาชน
เข้าร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นผู้แทนในคณะกรรมการ
สถานศึกษา ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการ
พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ
ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหาร
ทั่วไป โดยมุ่งศึกษาที่ประเด็นระดับของการมีส่วนร่วมลักษณะ
ของการมีส่วนร่วม รวมถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกับ
สถานศึกษา เพื่อจะช่วยให้สถานศึกษาได้ทราบถึงข้อเท็จจริง
และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา
สามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความ
ร่วมมือ การปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาลักษณะ และการพัฒนา
คุณภาพสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล)
2. เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพ
ของสถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล)
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพ
ของสถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล)
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อรูปแบบการ
มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อ
การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโรงเรียนเมืองพัทยา 8
(พัทธยานุกูล)
5. เพื่อเสนอรูปแบบแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะ
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล)

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการ
การศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทน
องค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์
เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียน
เมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล) จังหวัดชลบุรี

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มใช้วิธีสุ่ม
แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็น 8 กลุ่ม ทั้งหมด
20 คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้แทนครู

กลุ่มที่ 4 ได้แก่ ผู้แทนองค์กรชุมชน

กลุ่มที่ 5 ได้แก่ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มที่ 6 ได้แก่ ผู้แทนศิษย์เก่า

กลุ่มที่ 7 ได้แก่ ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์

กลุ่มที่ 8 ได้แก่ ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม
จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วยตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ
ระดับของการมีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วมจำนวน
65 ข้อ โดยสรุปเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา
ด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านวิชาการ ข้อ 1 – ข้อ 21

ด้านงบประมาณ ข้อ 22 – ข้อ 35

ด้านการบริหารงานบุคคล ข้อ 36 – ข้อ 42

ด้านการบริหารทั่วไป ข้อ 43 – ข้อ 65

เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)
ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating
Scale) 5 ระดับ โดยแต่ละระดับกำหนดช่วงคะแนนไว้ดังนี้

0 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

1 หมายถึง ร่วมรับรู้

2 หมายถึง ร่วมทำ

3 หมายถึง ร่วมคิด

4 หมายถึง ร่วมคิดร่วมทำ

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งประกอบด้วย

ปัจจัยด้านโรงเรียน ข้อ 1 – ข้อ 6

ปัจจัยด้านชุมชน ข้อ 7 – ข้อ 10

3.2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ ตลอดจนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และชุมชน แล้วสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

2) นำเสนอแบบสอบถามต่อที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อขอคำแนะนำตรวจทานแก้ไขด้านเนื้อหา การใช้ภาษาและสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับการคำแนะนำ

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาเนื้อหาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2) นำแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา คือ โรงเรียนเมืองพัทยา 5 จำนวน 20 ท่าน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ซึ่งได้ค่า ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.892

3) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

2. จัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาเพื่อทำการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมกลับคืน จำนวน 20 ฉบับ

3. นำแบบสอบถามที่ตรวจแล้วไปวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณค่าสถิติต่างๆ

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วมวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.50 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

ค่าเฉลี่ย 0.51 - 1.50 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.00 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมมากที่สุด

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม วิเคราะห์โดยหา ค่าร้อยละ และจัดลำดับจากมากไปหาน้อย

แผนการปฏิบัติการวิจัยและขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย การดำเนินงาน ผลที่ได้

1. กำหนดกรอบการวิจัย

ศึกษาเอกสารงานแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกรอบแนวคิดการวิจัย

2. สร้างเครื่องมือการวิจัย

สร้างเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัยร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ทำการตรวจสอบเครื่องมือตามกรอบแนวคิดการวิจัย ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

4. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในสถานศึกษาข้อมูลที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ 20 ฉบับ

5. วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

6. รายงานผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เสนอรูปแบบแนวทางการมีส่วนร่วมแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา โรงเรียนเมืองพิทยา 8 (พิทยานุกูล) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม ตลอดจน ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทาง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาโรงเรียนเมือง พิทยา 8 (พิทยานุกูล) พบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 2.38 จำแนกตามภารกิจการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาเรียงตามลำดับเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 2.52 ระดับ ปานกลางโดยด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ย 2.23 ด้านการบริหารงาน บุคคลมีค่าเฉลี่ย 2.16 และด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ย 1.58 ตามลำดับ

2) ระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามกลุ่มคณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเรียงตามลำดับได้ดังนี้กลุ่ม ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 3.38 กลุ่มผู้แทนครูมีส่วนร่วมในการ บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 2.63 กลุ่มผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 1.94 กลุ่มผู้แทน องค์การชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 1.55 กลุ่มผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 1.54 กลุ่มผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 1.53 กลุ่มผู้แทนผู้ประกอบการมีส่วนร่วมใน การบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่ค่าเฉลี่ย 1.16 และกลุ่มผู้แทนศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการบริหารสถาน ศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่ค่าเฉลี่ย 1.14

ลักษณะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาตามวงจร คุณภาพแบบ PDCA พบว่า

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารสถาน

ศึกษาตามวงจรคุณภาพแบบ PDCA ทุกลักษณะอยู่ในระดับ ปานกลางโดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 2.27 มีส่วนร่วมในการวางแผนที่ค่าเฉลี่ย 2.20 มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาที่ค่าเฉลี่ย 2.15 และมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบน้อยที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 2.03

2) ลักษณะการมีส่วนร่วมตามวงจรคุณภาพ แบบ PDCA พบว่า

(1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยภาพ รวมแล้วการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการบริหารทั่วไปและด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่ค่า เฉลี่ย 2.73 และ 2.60 ด้านการบริหารงานบุคคลและด้าน งบประมาณอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 1.96 และ 1.51

(2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยภาพ รวมแล้วการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 2.44 ด้านวิชาการที่ ค่าเฉลี่ย 2.37 ด้านการบริหารงานบุคคลที่ค่าเฉลี่ย 2.22 และ ด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ 2.04

(3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดย ภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีส่วนร่วมใน การตรวจสอบด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากที่ค่า เฉลี่ย 2.51 ด้านงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่ค่าเฉลี่ย 1.35 ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 2.18 และ 2.09

(4) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีส่วนร่วม ในการปรับปรุงพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับ มากที่ค่าเฉลี่ย 2.53 นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่า เฉลี่ยตามลำดับ ดังนี้ ด้านวิชาการที่ค่าเฉลี่ย 2.24 ด้านการบริหาร งานบุคคลที่ค่าเฉลี่ย 2.21 และด้านงบประมาณที่ค่าเฉลี่ย 1.63

3) ลักษณะการมีส่วนร่วมตามวงจรคุณภาพ แบบ PDCA ตามภารกิจการปฏิบัติงานพบว่า

(1) ด้านวิชาการโดยภาพรวมคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ด้านวิชาการในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 2.32 เมื่อพิจารณา ตามวงจรคุณภาพแบบ PDCA พบว่า การมีส่วนร่วมใน การวางแผนงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 2.60

นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ย 2.37 การปรับปรุงพัฒนาที่ค่าเฉลี่ย 2.24 และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบที่ค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ

(2) ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงบประมาณในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 1.63 เมื่อพิจารณาตามวงจรคุณภาพแบบ PDCA พบว่าการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่ค่าเฉลี่ย 1.35 นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ย 2.04 การปรับปรุงพัฒนาที่ค่าเฉลี่ย 1.63 และมีส่วนร่วมในการวางแผนที่ค่าเฉลี่ย 1.51 ตามลำดับ

(3) ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคลในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 2.14 เมื่อพิจารณาตามวงจรคุณภาพแบบ PDCA พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในอยู่ระดับปานกลางทุกขั้นตอน โดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 2.22 รองลงมามีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาที่ค่าเฉลี่ย 2.21 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบที่ค่าเฉลี่ย 2.18 และมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อยที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 1.96

(4) ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 2.55 เมื่อพิจารณาตามวงจรคุณภาพแบบ PDCA พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 2.44 นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการวางแผนที่ค่าเฉลี่ย 2.73 การปรับปรุงพัฒนาที่ค่าเฉลี่ย 2.53 และการตรวจสอบที่ค่าเฉลี่ย 2.51 ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้มี 2 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหาร คุณลักษณะของบุคลากรการปฏิบัติของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการปฏิบัติงานของบุคลากรรวมถึงผลงานของโรงเรียน

2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ คุณลักษณะของกรรมการที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานลักษณะของ

ชุมชนและคนในชุมชนปัจจัยที่เป็นปัจจัยส่งเสริมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

ปัจจัยด้านโรงเรียน

1) คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหารที่มีความรอบรู้และเข้าใจชุมชน เห็นคุณค่าของชุมชนให้ความสำคัญแก่ชุมชน ยอมรับชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ผู้บริหารที่เป็นผู้วิสัยทัศน์กว้างไกล

2) คุณลักษณะของบุคลากรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ บุคลากรที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสุภาพอ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนบุคลากรที่มีความกระตือรือร้นตั้งใจจริง ขยันอดทน มีความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต บุคลากรที่มีความรู้และเข้าใจชุมชนเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญยอมรับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

3) ลักษณะการปฏิบัติของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ สถานศึกษาที่มีการจัดประชุม ชี้แจงนโยบาย แนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมอบหมายงานต่อคณะกรรมการ การยอมรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือชุมชน และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา การให้ความร่วมมือช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามแต่โอกาส ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารแก่คณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาท แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

4) ลักษณะการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรของโรงเรียน รวมถึงผลงานของโรงเรียนที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ การให้การสนับสนุน หรือช่วยเหลือ และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามโอกาสต่างๆ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้เข้ากับท้องถิ่นปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร มุ่งเน้นการสร้างคุณภาพของผู้เรียนและผลงานของโรงเรียนในด้านต่างๆ

ปัจจัยด้านชุมชน

1) คุณลักษณะของกรรมการที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ กรรมการที่เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษา เห็นความสำคัญของการศึกษามีความสนใจ ตั้งใจและยินดีให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน รวมทั้งมีความพร้อมในเรื่อง ความสามารถ เวลา ทุนทรัพย์ในการที่จะเข้าร่วมเป็นกรรมการ

2) ลักษณะของชุมชนและลักษณะของคนในชุมชนที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ ชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา มีความเข้าใจในระบบการศึกษาการมีส่วนเกี่ยวข้องกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และการศึกษา สมาชิกในชุมชนให้ความสนใจชุมชนของตนเอง สถานศึกษาในชุมชน ตั้งใจที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาชุมชน สมาชิกในชุมชนมีความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

ปัจจัยด้านโรงเรียน

1) คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหารที่เป็นผู้ไม่มีคุณธรรมด้านความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรมีน้ำใจช่วยเหลือสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่เสียสละหรืออุทิศเวลาเพื่อชุมชน ไม่รู้จักทำงานเพื่อส่วนรวม มีจิตใจคับแคบ ไม่เปิดกว้างและไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่น หรือไม่ให้ความไว้วางใจการที่ชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในการบริหารของสถานศึกษา ไม่สนับสนุน หรือเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา

2) คุณลักษณะของบุคลากรที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ บุคลากรที่ใช้คำพูด หรือกิริยาที่ไม่สุภาพ ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขาดความตระหนัก ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ขาดความเอาใจใส่ รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ต่อชุมชนอย่างจริงจัง บุคลากรที่ขาดความรู้ความสามารถ มีวุฒิการศึกษาต่ำ ขาดความสามารถทางเทคโนโลยี และไม่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3) ลักษณะการปฏิบัติของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นอุปสรรคต่อการ

มีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การปฏิบัติของสถานศึกษาที่ไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีบทบาท แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาในทุกขั้นตอน การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการหรือขาดการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ สถานศึกษาและคณะกรรมการขาดการติดต่อ สื่อสาร หรือประสานความร่วมมือในแนวทางที่จะเป็นประโยชน์กับคณะกรรมการอย่างจริงจังต่อเนื่อง ไม่เห็นความสำคัญ ให้การยอมรับ ยกย่องให้เกิดติดต่อคณะกรรมการ ขาดการประชาสัมพันธ์ การรายงานข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

4) ลักษณะการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรของโรงเรียน รวมถึงผลงานของโรงเรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การที่ครูหรือบุคลากรไม่สนับสนุนช่วยเหลือ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามโอกาสต่างๆ ไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน โรงเรียนไม่ประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ผลงานของนักเรียน ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ การจัดกิจกรรมที่ไม่ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชน ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ขาดความเอาใจใส่ รับผิดชอบ หรือเพิกเฉยต่อการขอความช่วยเหลือของชุมชน ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลงานของโรงเรียนที่มีการพัฒนาไม่เป็นที่น่าพอใจ

ปัจจัยด้านชุมชน

1) คุณลักษณะของกรรมการที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ กรรมการที่มีภารกิจมาก ไม่ให้ความร่วมมือ ขาดความรับผิดชอบในการเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการ ขาดคุณธรรมด้านความเสียสละ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญ ขาดความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษา

2) ลักษณะของชุมชนและคนในชุมชนที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ชุมชนที่มีสมาชิกไม่มีความพร้อมในการให้ความร่วมมือกับชุมชน ไม่มีความจริงจังจริงจังให้กับชุมชน ชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนอ่อนแอ ขาดผู้นำในการพัฒนา เป็นแหล่งเสื่อมโทรมทางคุณธรรม จริยธรรม มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาอบายมุข และปัญหาอาชญากรรม สมาชิกในชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในการศึกษา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล) ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล) ตามลักษณะวงจรคุณภาพแบบ PDCA โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมทุกลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเชิด สุขอภิรมย์ (2547 : 90) ซึ่งศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในการวิจัยครั้งนี้ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติมากที่สุด มีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นลำดับสอง มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาเป็นลำดับสาม และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินน้อยที่สุด ดังข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดของคณะกรรมการสถานศึกษาที่สอดคล้องกันจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง กลุ่มผู้แทนครู กลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน และกลุ่มผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดร พูลสวัสดิ์ (2547 : 98) ซึ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัญหาของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมถึงการที่สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาทุกขั้นตอน การที่ชุมชนมีส่วนร่วมการบริหารงานของสถานศึกษาตามลักษณะการมีส่วนร่วมตามวงจรคุณภาพแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของคณะกรรมการสถานศึกษาในเรื่องความพร้อม ความรู้ความสามารถและความถนัด สอดคล้องกับ มัช สุขเอี่ยม (2547 : 217 - 218) กล่าวถึง ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาของกลุ่มบุคลากรที่จะให้มีส่วนร่วม นั้น พบว่า ระดับในการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มนั้นแตกต่างกันตามสถานภาพตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ และการเกี่ยวข้องกับแผน

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ตามภารกิจการปฏิบัติงานในสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถาน

ศึกษาด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดร พูลสวัสดิ์ (2547 : 97) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และในทุกลักษณะของการมีส่วนร่วม นั้น พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไปมากที่สุดด้านงบประมาณน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะงานงบประมาณเป็นเรื่องภายในของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาเอกชน ดังนั้นชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการบริหารน้อยกว่าด้านอื่นๆ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตามกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มที่เป็นผู้บริหาร และกลุ่มผู้แทนครูซึ่งเป็นกลุ่มบุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดร พูลสวัสดิ์ (2547 : 97) ซึ่งพบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะภาระหน้าที่และความรับผิดชอบการปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้นเป็นงานที่ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนต้องรับผิดชอบเป็นงานหลักอยู่แล้ว ผู้บริหารและผู้แทนครูจึงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง น่าจะเป็นเพราะการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการบริหารและการจัดการศึกษาซึ่งเป็นระบบในการปฏิบัติงานร่วมกันของคณะกรรมการ กลุ่มผู้แทนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับน้อย สอดคล้องกับ สงบ ประเสริฐพันธุ์ (2543 : 12 - 13) ที่กล่าวว่า โรงเรียนในประเทศไทยส่วนมากยังไม่เปิดโรงเรียนเพื่อต้อนรับความร่วมมือจากผู้ปกครองอย่างแท้จริง และการเชิญผู้ปกครองให้เข้าร่วมเป็นกรรมการของโรงเรียน มักจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อการจัดหารายได้เข้าอุดหนุนโรงเรียนมากกว่ารับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

2) ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ

(1) ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหาร คุณลักษณะของบุคลากรการปฏิบัติของสถานศึกษา

ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรรวมถึงผลงานของโรงเรียน

(2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ คุณลักษณะของ
กรรมการที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ลักษณะของชุมชนและคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างละเอียดจำแนกตามภารกิจ
- 2) ควรมีการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบในการสร้าง
ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
- 3) ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาเอกชน
และสถานศึกษาของรัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. กองการมัธยมศึกษา. (2544). **การบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : กลุ่มวิจัยและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา.
- _____. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. กรมสามัญศึกษา. (2544). **ยอดคน ยอดผู้นำ
ดร.โกวิท วรพิพัฒน์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____. **สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักงาน
สภาสถาบันราชภัฏ. (2546). เอกสาร สาระการเรียนรู้
ประกอบชุดวิชา การพัฒนาการบริหารสถาบันการ
ศึกษา**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

- _____. **สำนักงานโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษา. (2544).
คู่มือปฏิบัติการ โครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาใน
เขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์การศาสนา. (ชุดคู่มือปฏิบัติการโครงการ
นำร่องปฏิรูปการศึกษา : อันดับที่ 1 - 6)**
- _____. **สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. กรมวิชาการ.
(2543). แนวทางการดำเนินงานการคัดเลือกนักเรียน
นักศึกษาและสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลพระราชทาน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.**
- กิตติโชติ ห้อยยี่งู. (2547). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน
มัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2548). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม
และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อ การมีส่วนร่วมของ
ชุมชนกับ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- มัช สุขเอี่ยม. (2548). **รูปแบบการวางแผนพัฒนาการศึกษา
แบบมีส่วนร่วมของ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา).**
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2548). **การมีส่วนร่วมในการบริหาร
โรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียน
เทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(บริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- อุรุ พูลสวัสดิ์. (2547). **การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการปฏิบัติ
งานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

